

Jubileusz 60-lecia Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej - rys historyczny

Przed drugą wojną światową

Początki historii straży pożarnej w Janowie Lubelskim sięgają czasów rozbiorów Polski. Dokumenty, świadczące o dokładnej dacie jej powstania spłonęły w czasie masowego pożaru w 1921 roku. O wielkości pożaru świadczy fakt, iż spłonęło wówczas 340 domów, co stanowiło 50 % zabudowy miasta.

Stowarzyszenie Ochotniczej Straży Pożarnej w Janowie Lubelskim powołano w 1905 r. Od 1921 roku siedzibą straży była remiza przy ulicy Szewskiej. W 1927 roku - staraniem strażaków, przy jednostce powołano orkiestrę dętą, której działalność przerwał wybuch II wojny światowej.

Początkowo, jednostka dysponowała dwoma wozami konnymi do przewozu sprzętu i strażaków oraz ręczną sikawką, którą czerpano wodę z cieków wodnych do czterokołowej beczki. Z czasem, pojawił się pierwszy sprzęt motoryzacyjny, służący do obrony przed ogniem. Chodzi o 1930 rok, kiedy to ze środków własnych janowska straż zakupiła pierwszą motopompę. Rok później, na wyposażeniu jednostki pojawił się samochód marki Opel, przystosowany do celów pożarniczych.

Pierwszy samochód pożarniczy marki Opel na wyposażeniu janowskiej straży; 1931 r.

Druga wojna światowa

Druga wojna światowa okazała się tragiczna w skutkach dla Janowa. Trzykrotne bombardowania zrównały z ziemią około 90 % zabudowy. Z miasta pozostały ruiny i zgliszcza, w których gaszeniu brała udział janowska straż.

Działania wroga nie osłabiły ducha strażaków. Wielu członków straży zasiliło szeregi konspiracji oraz podziemnych organizacji zbrojnych, narażając się na konsekwencje okupanta. Wielu druhów za swoją działalność trafiło do obozu w Oświęcimiu.

Całą okupację straż pożarna pełniła swoje obowiązki. Ze względu na położenie miasta (wśród „Lasów Janowskich”, będących schronieniem wielu organizacji konspiracyjnych),

janowscy strażacy wzięli sobie za punkt honoru ochronę podziemia konspiracyjnego i miejscowej ludności. To oni pełnili warty nocne, ostrzegając przed niemieckimi obławami, łapankami i rewizjami.

Lata powojenne

W pierwszych latach po wojnie OSP zakupiła ze środków społecznych samochód marki „Renault”, który został przystosowany dla potrzeb gaśniczych. Mimo braków w wyposażeniu technicznym, strażacy prowadzili działalność operacyjną na poziomie, na jaki pozwalało ówczesne wyszkolenie i posiadany sprzęt pożarniczy.

Do roku 1955 teren dawnego powiatu janowskiego funkcjonuje w ramach powiatu kraśnickiego. Pierwszy stycznia 1956 roku to znamienna data w historii Janowa Lubelskiego. Tego dnia - po tym, jak Niemcy w 1941 roku przenieśli siedzibę władz powiatowych z Janowa do Kraśnika, ponownie utworzono powiat janowski.

Reaktywacji Powiatu towarzyszy powołanie Komendy Powiatowej Straży Pożarnych w Janowie Lubelskim.

Pierwszego stycznia 1956 roku - decyzją ówczesnego Komendanta Wojewódzkiego Straży Pożarnych w Lublinie, utworzono Komendę Powiatową Straży Pożarnych, której organizatorem, a zarazem komendantem został asp. poż. Bronisław Różański. Od 30 października 1958 roku do 30 kwietnia 1959 r. obowiązki Komendanta sprawuje starszy strażak Bronisław Gorzelewski. Drugiego maja 1959 r. na stanowisko Komendanta Powiatowego Straży Pożarnych zostaje powołany asp. poż. Henryk Dyguś, skierowany do Janowa przez płk. poż. Mieczysława Stylskiego - Komendanta Wojewódzkiego Straży Pożarnych w Lublinie.

Najpierw, Biuro Komendy mieści się w budynku prywatnym przy ul. Bialskiej. Wiosną 1958 r. zostaje przeniesione do nowo wzniesionego budynku Powiatowej Rady Narodowej przy ul. Zamoyskiego (obecnie - siedziba Urzędu Miasta i Starostwa).

Początkowo, tzw. „dyżurka” (łącznie z magazynkiem Komendy) mieściła się w dwóch niewielkich pomieszczeniach starego budynku, natomiast sprzęt pożarniczy garażowano w starej drewnianej szopie. W drugiej połowie 1958 roku - z inicjatywy miejscowej OSP, rozpoczęto budowę strażnicy przy ulicy Długiej (obecnie ulica Piłsudskiego, przy której mieści się dzisiejsza siedziba Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej). W 1961 r. Biuro Komendy ponownie zostało przeniesione, tym razem z ulicy Zamoyskiego do niewykończonej strażnicy pożarnej na dzisiejszej ulicy Piłsudskiego. Oczywiście, samochody pożarnicze OSP i motocykle KP SP znajdują swoje miejsce w nowych garażach budowanej strażnicy. Po 5 latach, w 1963 roku budowa strażnicy zostaje zakończona. Po 10 latach, latem 1973 roku rozpoczyna się nadbudowa piętra miejscowej strażnicy pożarnej. Wiele prac pomocniczych wykonują społecznie pracownicy Komendy.

W 1956 roku, Komenda Powiatowa posiada na wyposażeniu rower oraz motocykl WFM, natomiast miejscowa jednostka OSP dysponuje samochodem pożarniczym marki Star 20, jak również samochodem marki Renault. W 1960 roku Komenda Powiatowa otrzymuje z Wojewódzkiej Komendy Straży Pożarnych w Lublinie motocykl M - 72 z wózkiem.

W 1956 roku na terenie powiatu janowskiego istniało 20 jednostek OSP, w tym jedna jednostka typu S, posiadająca środek transportu - chodzi o OSP Janów Lubelski. Pozostałe 9 jednostek OSP miało na swoim wyposażeniu motopompy, w tym 8 jednostek posiadało stare i nietypowe motopompy. Reszta straży wyposażona była w sikawki ręczne.

W kolejnych latach - dzięki zaangażowaniu pracowników Komendy Powiatowej Straży Pożarnych, następuje intensywny rozwój ochotniczych straży pożarnych w powiecie janowskim. Młodzi ludzie za punkt honoru stawiają sobie przynależność do OSP. Tym sposobem, liczba jednostek OSP z 20. w roku 1956 wzrasta do 64. w roku '70. Wśród 64 jednostek OSP, 14 z nich na swoim wyposażeniu posiada samochody pożarnicze bądź

zastępcze. Do czasu wprowadzenia nowego podziału administracyjnego w 1975 roku, ilość jednostek zmotoryzowanych OSP zwiększy się z 14. do 19.

Istniejące i nowopowstające jednostki OSP posiadały bądź też budowały w pierwszych latach powojennych remizy strażackie - w większości drewniane. Początek wznoszenia murowanych strażnic w naszym regionie sięga lat 1957 - 1958. To właśnie wtedy wybudowano strażnice w Godziszowie Trzecim, Wólce Ratajskiej i Branewce, natomiast w latach 1959 - 1960 nowe obiekty strażackie pojawiły się w Kawęczynie i Potoczku. W latach 1961 -1975 w powiecie janowskim wybudowano i oddano do użytku 23 strażnice.

W owym czasie, głównym zadaniem Komendy Powiatowej Straży Pożarnych jako organu administracji państwowej była organizacja całokształtu ochrony przeciwpożarowej w terenie, w tym przede wszystkim budowa strażnic i urządzeń zaopatrzenia wodnego oraz tworzenie nowych, dobrze wyszkolonych i wyposażonych w sprzęt pożarniczy jednostek OSP.

Taki stan prawny (ze zmianami w różnym zakresie) trwał do 1 lipca 1992 r. - do czasu wprowadzenia w życie nowej ustawy o ochronie przeciwpożarowej i utworzeniu struktur Państwowej Straży Pożarnej.

Rok 1959, 1971 i 1973 to lata, naznaczone łunami ognia i kłębam dymu.

W 1959 roku - wskutek długotrwałej suszy, w powiecie powstało wiele groźnych pożarów. Największy z nich wybuchł 6-ego października w Krzemieniu Pierwszym, podczas którego spaliło się 48 budynków. Ogółem, w 27 pożarach ogień zniszczył 96 budynków.

Rok 1971 rok daje o sobie znać wzmożoną falą pożarów. Najtragiczniejszy w skutkach jest pożar w Zdziłowicach Drugich, w których 31 lipca spaliło się 128 budynków. Ogółem, w '71 roku Komenda Powiatowa zanotuje w powiecie janowskim 51 pożarów, które zniszczą 280 budynków, w tym 216 całkowicie.

Dwa lata później, ogień zniszczy w 43 pożarach 105 budynków.

Lata 70-, 80-, 90-te

W 1974 roku w Janowie Lubelskim zostaje powołana Zawodowa Straż Pożarna.

Pierwszego czerwca 1975r. następuje nowy podział administracyjny kraju, wprowadzający podział na województwa i gminy. Powstaje 49 województw, a powiat jako jednostka terytorialna, funkcjonująca między województwem a gminą, przestaje istnieć. Tak więc, Komenda Powiatowa wchodzi w skład województwa tarnobrzeskiego.

Na bazie Komendy Powiatowej Straży Pożarnej powstaje Komenda Rejonowa Straży Pożarnych która swym działaniem obejmuje dodatkowo gminy byłego powiatu kraśnickiego: Batorz, Gościeradów, Szastarkę, Trzydnik i Zaklików, na terenie których działa 113 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych.

Jedną z ważniejszych dat wpisaną w historię tutejszej straży pożarnej jest 21 maja 1989 r. Jest to data nadania miejscowej Zawodowej Straży Pożarnej sztandaru w związku z obchodami 15-lecia powołania Zawodowej Straży Pożarnej w Janowie Lubelskim.

*Na zdjęciu:
Samochody bojowe, 1989 r.*

Uroczystość nadania sztandaru Zawodowej Straży Pożarnej w związku z obchodami 15-lecia powołania Zawodowej Straży Pożarnej; 1989 r.

W związku z reorganizacją struktur straży pożarnych, na mocy ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o Państwowej Straży Pożarnej, z dniem 1 lipca 1992 r. Zawodowa Straż Pożarna przekształca się w Państwową Straż Pożarną, niosąc pomoc potrzebującym, wykazując się zaangażowaniem w zakresie pozyskiwania coraz nowocześniejszego sprzętu pożarniczego. Strażacy wykonują wiele zadań gospodarczych we własnym zakresie, budują i remontują budynki, konserwują sprzęt oraz poprawiają warunki służby.

W dniu 31 grudnia 1993r. w stan spoczynku przechodzi bryg. Henryk Dyguś. Z dniem 1 stycznia 1994r. na stanowisko Komendanta zostaje powołany st. kpt. inż. Benedykt Stachyra.

Z dniem 1 stycznia 1995 roku na terenie powiatu janowskiego rozpoczyna się organizacja Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego. Pierwszymi jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych, włączonymi do KSRG, są jednostki OSP Godziszów II i OSP Batorz. W dalszej kolejności, w 1997 roku zostają włączane jednostki OSP w Potoku Wielkim, Modliborzycach, Krzemieniu, Dzwoli, Chrzanowie i Andrzejowie. W roku 2005 do systemu zostaje włączona OSP Wólka Ratajska, w 2012 - OSP Biała, a w 2015 - OSP Potok Stany. Obecnie, na terenie powiatu funkcjonuje 12 jednostek OSP, włączonych do KSRG.

Z dniem 1 stycznia 1999 r. zgodnie z ustawą administracyjną kraju Komenda Rejonowa PSP staje się Komendą Powiatową PSP w Janowie Lubelskim.

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej po 2000 roku

Rok 2000 i dalsze lata to okres intensywnego rozwoju ratownictwa specjalistycznego (chemicznego, ekologicznego, technicznego, medycznego i innych) oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych i sprawności fizycznej janowskich funkcjonariuszy.

To także, po 2004 roku aktywna działalność w zakresie pozyskiwania sprzętu i środków pozabudżetowych, czego efektem jest bogata baza sprzętowa, sfinansowana ze środków krajowych i unijnych. Do największych sukcesów w tej dziedzinie zaliczyć należy realizację trzech programów, współfinansowanych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego województwa lubelskiego, pn. „Poprawa bezpieczeństwa chemiczno-

ekologicznego na obszarach Lasów Janowskich, Puszczy Solskiej i Roztocza”, „Ochrona naturalnych ekosystemów leśnych południowej części Lubelszczyzny”, „Rozbudowa systemu teleinformatycznego na potrzeby akcji ratowniczo-gaśniczych na terenie powiatów: janowskiego, kraśnickiego i świdnickiego”.

Realizacja projektów w ramach konsorcjum czterech Komend Powiatowych PSP pozwoliła na zakup ośmiu samochodów ratowniczo - gaśniczych (po dwa dla każdej komendy) oraz na gruntowną modernizację systemów teleinformatycznych trzech z nich.

Dzięki środkom finansowym, pozyskanym m.in. z jednostek samorządu terytorialnego i funduszy ochrony środowiska, zostaje zmodernizowane zaplecze techniczne Komendy (wraz z zakupem samochodów specjalnych).

Komenda Powiatowa PSP - dostrzegając potrzeby społeczne w zakresie bezpieczeństwa, stale i systematycznie dostosowuje bazę sprzętową, umiejętności ratownicze i stosowane technologie do zmieniających się uwarunkowań cywilizacyjnych.

Fot. Paweł Krawczyk . Pojazdy Ratowniczo Gaśnicze którymi Dysponuje KP PSP w Janowie Lubelskim

Obecnie, Komendantem Straży jest st. kpt. Grzegorz Pazdrak. Stanowisko szefa janowskiej Komendy Powiatowej objął po bryg. Benedykcie Stachyrze, który 31 sierpnia 2006 r. r. przeszedł na emeryturę.

W 2016 roku mija okrągła 60. rocznica powołania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Janowie Lubelskim. Jest to okazja do uhonorowania wielu pokoleń strażaków, którzy tworzyli i budowali ochronę przeciwpożarową na terenie powiatu janowskiego.

Z inicjatywy społeczeństwa Ziemi Janowskiej, podjęto starania o nadanie sztandaru dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Janowie Lubelskim. Przyznanie sztandaru janowskiej Komendzie Powiatowej PSP, będącej kontynuatorką działalności miejscowej Ochotniczej Straży Pożarnej, będzie wyróżnieniem i uznaniem dla służby czynnych strażaków oraz podziękowaniem dla strażaków emerytów. Inicjatywę nadania sztandaru Komendzie Powiatowej wspiera Społeczny Komitet Fundacji Sztandaru na czele z Jerzym Bieleckim - Posłem na Sejm RP. W skład Komitetu weszli również miejscowi samorządowcy.

Jubileusz 60-lecia powołania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Janowie Lubelskim wraz z wręczeniem sztandaru odbędzie się w ramach Wojewódzkich Obchodów „Dnia Strażaka”, które odbędą się w Janowie Lubelskim w niedzielę, 29 maja 2016 roku - zapraszamy serdecznie.

**Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
(w materiale wykorzystano informacje z kroniki PS**